

УДК 398.8(=161.2):004.738.5:355.01(470:477)"2022/2023"
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2024.35.02>

Ярина ЗАКАЛЬСЬКА, канд. філол. наук
ORCID ID: 0000-0002-6533-8016
e-mail: yaryna.zakalska@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Олена ІВАНОВСЬКА, д-р філол. наук, проф.
ORCID ID: 0000-0001-7102-8850
e-mail: o.ivanovska@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДКИ ІНТЕРНЕТ-СЕГМЕНТУ 2022–2023 РОКІВ: ТРАНСМІСІЯ ТРАДИЦІЙНИХ СМИСЛІВ

Вступ. Присвячено вивченню колядок, які постають в Інтернет-сегменті у грудні 2022 – січні 2023 рр. у період повномасштабної російсько-української війни як реакція на масовані ракетні обстріли росією території України. Зазначено, що серед користувачів соціальних мереж поява таких текстів водночас спричинила дискусію, чи мають вони щось спільне із "традиційними" колядками, які перебували у фокусі уваги багатьох вітчизняних науковців, зокрема: П. Чубинського, В. Гнатюка, І. Франка, Ф. Колесси, М. Драгоманова й ін. Зазначимо, що проблема приналежності текстів, які поширюються в соціальних мережах, до фольклору є актуальною та дискусійною серед професійної спільноти. Не менш гострим є питання фіксації таких текстів. Авторки суголосні з думкою В. Гнатюка, висловленою у праці "Війна і народна поезія", про необхідність прискіпливої уваги до народної творчості, викликаній війною, і фіксації текстів, що з'являються в час війни.

Відповідно, дослідниці ставлять за мету проаналізувати тексти колядок, поширюваних у соціальних мережах узимку 2022–2023 рр., виявити ступінь їхньої фольклорності, зіставити їх із текстами календарно-обрядової творчості, записаними Я. Головацьким, В. Гнатюком, І. Франком, П. Чубинським, Оленою Пчілкою або ж узятими з Цифрового архіву фольклору Слобожанщини та Полтавщини (<https://www.folklore.kh.ua/>), простежити їхні спільні та відмінні риси. Об'єктом студіювання є тексти, зафіксовані авторками в соціальних мережах "Facebook", "Telegram", "Twitter", "Instagram" упродовж грудня 2022 – січня 2023 рр. Предметом дослідження є жанрові, тематичні та функційні особливості аналізованих текстів.

Методи. Під час підготовки публікації застосовано загальнонаукові та питомо фольклористичні методи досліджень, зокрема метод системного аналізу, компаративний, історико-генетичний та історико-хронологічний.

Результати. Відтак, виокремлено дві групи досліджуваних колядок: колядки-пародії (на популярний мотив "Добрий вечір тобі, пане господарю") і так звані дитячі колядки, які в умовах воєнного часу виникають у дорослому середовищі з урахуванням позатекстової реальності.

Висновки. Доведено, що досліджувані колядки базуються на давніх текстах, водночас зберігають формульність, однак прирошуються новітніми смислами. Підкреслено, що такі тексти виконують різні функції, найважливішими з яких є інформативна, творчо-виражальна, етнооб'єднувальна, функція документування подій і, насамперед, психотерапевтична. Звернено увагу на два типи трансмісії: вертикальну й опосередковану.

Ключові слова: російсько-українська війна, колядка, традиція, модифікація, смислогенерація, Інтернет, трансмісія.

Вступ

Українське суспільство ось уже 10 років перебуває в стані війни, яка після повномасштабного вторгнення росії стала народною війною за незалежність, суверенітет, цивілізаційний вибір України та європейський вектор її розвитку. Над причинами та мотивами цієї війни ще довго роздумуватимуть політологи, професійні військові, експерти, філософи та психологи. Новітній збройний конфлікт, який переживає Україна, чи не вперше у світовій історії поєднав ознаки традиційної, неконвенційної та когнітивної воєн. Він характеризується агресивними воєнними діями на суші, у повітрі, на морі, нечуваною жорстокістю ворога щодо цивільного населення, енергетичним і кібернетичним шантажем, широким застосуванням інформаційних цифрових технологій і соціальних мереж, а також цілковитим нехтуванням норм міжнародного права. Основа цієї тотальної війни не лише територіальні інтереси ворога, а, насамперед, ідеологічні мотиви. Як зазначає І. Патриляк, війна росії проти України є буттєвою, екзистенційною (Патриляк, 2022). Вона і справді переформатувала людське буття в русло переоцінки питань життя і смерті, добра і зла, страху і безстрашності, емпатії та байдужості тощо. Психологічна травма, нанесена війною, потребує переосмислення спільнотою, яка цю травму переживає. Наголошуємо, що саме спільнотою, адже нині в жорстоку дуальну реальність боротьби між українським прагненням до свободи й російською звичкою бути рабом, прагнучи при цьому поневолити інших, залучене все суспільство, незалежно від віку, статі, освіти,

професійного рівня чи соціального статусу. Ворожа ракета як матеріальне уособлення смерті та зла не робить жодних виключень. Тому важливим є вербальне осмислення досвіду війни, фіксація екзистенційної травми в рецепції тих, хто її проживає. Чи не найкращим засобом для цього завжди слугував фольклор. Як зауважував А. Дандес, "допоки є люди, до того часу творитиметься і фольклор" (Dundes, 1969, p. 19). Фольклорні тексти завжди були спонтанною реакцією, ще не відшліфованою часом і ніким не відредагованою, на певну подію. Їх можна вважати своєрідним колективним меседжем, адресованим іншому реципієнту.

З огляду на це, фольклорні тексти, що творяться в умовах російсько-української війни, є різножанровими. Однак мають одну спільну рису: вони є посланнями спільноти, що перебуває в системі координат, у якій домінують біль, смерть, зміна базових поведінкових патернів, утрати і руйнації. Вони адресовані, насамперед, самим українцям із метою підтримки в боротьбі з ворогом, а також і світові, який не завжди помічає загрози, які несе російська агресія. Особливістю функціонування сучасних фольклорних текстів є активна міграція зі сфери усного побутування в Інтернет-сегмент, що стала можливою завдяки цифровим технологіям. "Інтернет-платформа – не лише 'лабораторія' фольклорного текстотворення, а і якнайшвидший спосіб опосередкованої трансмісії і класичних фольклорних форм, і традиційних ідей – 'будівельного матеріалу' новотворів" (Івановська, 2023, с. 54). Отже, у XXI ст. значною мірою втрачається одна з базових рис фольклору – усність, натомість з'являється

© Закальська Ярина, Івановська Олена, 2024

можливість швидшого поширення текстів, зокрема через соціальні мережі, тобто, вони охоплюють більшу кількість реципієнтів. Окрім цього, такі тексти є вкрай злободенними. Наприклад, масштабні російські атаки й ракетні обстріли взимку 2022–2023 рр., націлені головню на об'єкти критичної інфраструктури, спричинили не лише багатьох пов'язаних із енергозабезпеченням проблем, а і появу великої кількості фольклорних творів, у яких відображалися ці актуальні питання. Серед масиву таких текстів хочемо виокремити колядки, адже саме вони є календарно-обрядовими піснями зимового циклу, а традиція колядування в Україні є дуже давньою. Вона пройшла випробування часом, попри тоталітарні заборони, комуністичний режим, щоразу наповнюючись новими смислами відповідно до контексту ситуації, у якій виникає текст. У грудні 2022 – січні 2023 рр. користувачі соціальних мереж могли спостерігати появу численних текстів із колядницькими мотивами, що відповідали реаліям того часу. На зразок,

*Маленький хлопчик
Виліз на стовпчик
Старлінк підключаю
Христа прославляю*

(Зафіксовано Закальською Яриною 01 грудня 2022 р. в соціальній мережі "Twitter" <https://twitter.com/cgtr/status/1598340653179707394>)

*Радуйся, ой радуйся, земле,
Світлом ДТЕК поділився*

(Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. у соціальній мережі "Instagram" <https://www.instagram.com/p/CnHjormMnsp/?next=%2Flinguagemdocorpo0%2Ffeed%2F&ref=9gag>)

*Коляд, коляд, колядниця,
Дайте трохи зарядиться.
А зарядка не така,
Дайте перехідника*

(Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. на сайті <https://vinnitsa.info/article/kolyad-kolyad-kolyadnytsya-dayte-trokh-yazyadyt-sya-yak-viyuna-vplynula-na-ukrayins-ki-kolyadky>)

Це явище спричинило дискусію в соціальних мережах стосовно того, чи це колядки, чи віншування, чи щедрівки, чимало користувачів узагалі вважали, що такі тексти не можна називати колядками з огляду на їхню "нетрадиційність".

Засадничою для нашої статті вважаємо думку американського фольклориста Г. Глассі, який стверджував: "Якщо вважати, що фольклором є лише те, що є автентичним, то є серйозні підстави задуматися, що ж є фольклором, а що – ні" (Glassie, 1995, р. 400).

Колядки як жанр були предметом зацікавлення багатьох вітчизняних фольклористів. Їх записували й аналізували І. Франко, В. Гнатюк, Б. Грінченко, М. Драгоманов, Ф. Колесса й ін. Не оминув увагою цей жанр і П. Чубинський, який у "Трудах етнографіческо-статистическої експедиції в Західно-руській край. (Томь третій: Народный дневникъ (обычаи и обряды, приуроченные к временам года)" наводить колядки з мотивом прохання про винагороду, водночас, щоправда, не класифікує їх (Чубинський, 1872). Я. Головацький у праці "Народні пісні Галицької та Угорської Русі, зібрані Я. Ф. Головацьким (частина 2. Обрядові пісні)" серед колядок, що співаються господареві, виокремлює ті, у яких домінують мотиви прощання з ним або ж прощання колядників. На думку дослідника, це тексти, які співають після виконання основної колядки, водночас дякують господареві за коляду ("Дякуємо тобі за колядойку, За колядойку, за невеличку"), просять винагороду ("За колядочку горілку бочку, а як не бочку – то хоть кварточку..."), "Господареньку-господиноньку, та подякуй нам за колядочку"), бажують щастя-здоров'я господареві та прощаються з ним

("Будь же нам здоров, пане господарю", "А за сим словом бувай же здоров, Бувай же здоров, пане господарю!") (Головацький, 1878, с. 35–37). Інколи такі тексти містять гумористичний складник: "Ой не дивуйся, що м помилився! Я помилився, бо м ознобився, Не ознобився, а трохи впився" (Головацький, 1878, с. 36). Жартівливі колядки розглядає у своїх студіях і Олена Пчілка. У розвідці "Украинские колядки (текст волынский)", опублікованій у журналі "Киевская старина", фольклористка стверджує: "Жартівливі колядки дуже різноманітні за змістом, одні з них мають суто народне походження, складені вони простими колядниками, інші можуть придумати школярі, а ще інші – письменні люди" (Пчілка, 1903, с. 371). Як приклад наводить колядки, зафіксовані нею на Волині під час фольклорних експедицій:

*Господиненько,
Наша матінко,
Дайте ж бо ви нам
Хоч два пиріжки,
А ковбасочки
Для закусок...*

*Ми колядували,
Ми вас віншували –
Нам ні пиріжечка,
Нам ні шеляжечка.
Нічого не дали –
Посунемо далі, –
Де пиріг почуєм,
Там заколядуєм* (Пчілка, 1903, с. 371)

На думку Олени Пчілки, виникнення таких колядок пов'язане з тим, що у святковий час молодь ходить гурбами та є більш схильною до творення жартів. Дослідниця у своїй праці згадує і про колядки-пародії на серйозні тексти:

*Нова рада стала,
Що хліба не стало.
А ви теє, люди, знайте,
Пиріжечків нам давайте...* (Пчілка, 1903, с. 372)

Колядки-пародії та жартівливі колядки виокремлює і В. Гнатюк у 2 томі "Колядок і щедрівок", опублікованих у 36 томі "Етнографічного збірника". Як і Олена Пчілка, до пародій учений відносить ті тексти, основою для яких служать "серйозні" колядки, зокрема: "Нова радість стала", "Бог предвічний", "Ой на річці, на Йордані" тощо.

Крім цього, у XIII розділі другого тому "Колядок і щедрівок" В. Гнатюк розглядає корпус дитячих колядок (віршівок). Учений наводить особито записані колядки або ж тексти із записів фольклористів із різних регіонів України, проте також не подає жодного тлумачення. Однак, проаналізувавши такі колядки, бачимо, що це прості тексти, легкі для запам'ятовування, які не потребують спеціальної музичної підготовки, що під силу виконати дітям.

*А в дядька, в дядька
Воли рогаті,
Пішли орати
На чужу нивку,
На половинку:
І сюди оєріх,
І туди оєріх,
Дай, дядьку, пиріг!
Я маленький хлопчик
Виліз на стовпчик;
У дудочку граю,
Христа забавляю,
Вас з празничком поздоровляю*

(Гнатюк, 1914, с. 352–353).

*Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця.
А без меду не така,
Давай, дядьку, п'ятака*

(Гнатюк, 1914, с. 356).

Про дитячі колядки говорить Г. Лук'янець, фольклористка та керівниця гурту "Муравський шлях". Пані Галина разом із командою однодумців, колегами з Харківського обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва, більше 30 років їздить у фольклорні експедиції. Накопичений упродовж років матеріал слугував базою для створення сайту "Цифровий архів фольклору Слобожанщини та Полтавщини" (Архів фольклору Слобожанщини та Полтавщини – тексти та аудіо (folklore.kh.ua)). Фольклористка зазначає: "Більшість найпростіших дитячих колядок не потребувала вміння співати. Скоріш, треба було скандувати, голосно і яскраво (а соромишся, то й тихенько проказували). Якщо вже хто мав хист до співу, то виголошував свої колядки на найпростішій мелодії. Загальна тема дитячої коляди – дайте щось. Іноді з детальними подробицями, що і скільки. Традиційно просили гроші (копійчку), пиріжки. Бо ще до середини ХХ ст. цукерки – велика розкіш у селі. У щасливі роки і за спроможності господарів щирим способом віддячити діткам-колядникам були пряники. Рідко коли дітвора відмовляла в нагороді, але якщо таке траплялося (закінчилося пригощення, втомилася приймати колядників і нічого їм не давали), то розчаровані колядники (до речі, не лише малі, а й дорослі) могли відспівати господарям колядку-дражнилку і швиденько втекти (<https://folklore.kh.ua/site/track?id=1053>)" (Лук'янець, 2022).

Колядки, у яких переважає мотив прохання винагороди, розглянуто і в циклі подкастів "Українські історичні пісні про Різдво" від проекту "Локальна історія" (Нечитайло, 2022). "Колядка-спам, колядка-попрохайка, колядка міських під'їздів тощо", – так жартівливо називає ці види колядок ведучий подкасту, історик, археолог, музикант П. Нечитайло. Дослідник зазначає, що часто такі колядки – "суцільний сум шанувальників традицій". Справді, близько трьох років тому старша наукова співробітниця НЦНК "Музей Івана Гончара" Я. Музиченко констатувала, що молодь у Києві не знає "традиційних" колядок, окрім жебракувань: "Дайте, тітко, п'ятака". Пані Ярослава стверджувала, що "дайте, тітко, п'ятака" – це вимога до обдарування, яке має бути після того, як колядники заспівають колядки, привітають зі святом (Музиченко, 2021). Тобто, по суті, дослідниця говорить про поколядь (за В. Гнатюком):

*Господареньку, на ім'я Іванку,
Віяви личко та в оконічко,
А з оконічка на подвір'їчко,
Та подекуй нам за колідочку*

(Гнатюк, 1914, с. 283)

Такі тексти Я. Головацький відносить до текстів із провідним мотивом "прощання колядників". У третій частині "Народні пісні Галицької та Угорської Русі" (Відділ 2 "Обрядові пісні") він подає тексти, які називає "прибавки" до колядок, що співаються чи проговорюються наприкінці, під час одержання подарунків:

*Вам колядочка, нам горілочка,
Давно бувало по сто червоних,
Тепер най буде горнець горілки*

(Головацький, 1878, с. 99)

*Сли маєш сина, йди вкопи сира,
Сли маєш дівку, шли по горілку.
Лізь на драбину, край солонину!*

(Головацький, 1878, с. 99)

Ці ж тексти В. Гнатюк називає віншітками (Гнатюк, 1914, с. 303).

В. Сокіл у найновішому виданні "Українські колядки і щедрівки" (2022) виокремлює жартівливі колядки та щедрівки. У цьому розділі дослідник подає тексти з мотивом "вимагання винагороди за коляду, гостинців для колядників" (Сокіл, 2022, с. 403). До жартівливих відносить дослідник і пародії на колядки ("Бог предв'ічний", "Предв'ічний пред літи родився", "В Вефлеємі місті", "Ой на річці, на Йордані", "Нова радість стала"). У Х розділі збірки фольклорист наводить тексти дитячих колядок і щедрівок із мотивами: *хлопчик-колядничок (посипальник), мала колядничка, колядничкові холодно, школярик, колядник у родині, колядник у баби, колядник у діда, колядник у дядька (дядина), колядник у тітки, колядник у священика, син-одинак (дочка-одиначка), господар і коляднички, новорічні вітання на Василя, вимагання винагороди тощо*.

Поширювані взимку 2022–2023 рр. численні тексти з колядницькими мотивами вже стали об'єктом аналізу багатьох вітчизняних дослідників, зокрема В. Завадської, Л. Яремко та інших. Відрадно, що до збору матеріалу сучасного воєнного фольклору долучаються і юні науковці, серед яких М. Фуголь (Фуголь, 2023).

Мета пропонованої розвідки – проаналізувати тексти колядок, поширюваних у соціальних мережах узимку 2022–2023 років, виявити ступінь їхньої фольклорності, зіставити їх із текстами календарно-обрядової творчості, записаними Я. Головацьким, В. Гнатюком, І. Франком, П. Чубинським, Оленою Пчілкою або ж узятими з Цифрового архіву фольклору Слобожанщини та Полтавщини (<https://www.folklore.kh.ua/>), простежити їхні спільні та відмінні риси. Об'єктом дослідження є тексти, зафіксовані нами в соціальних мережах "Facebook", "Telegram", "Twitter", "Instagram" упродовж грудня 2022 – січня 2023 рр. Предметом дослідження є жанрові, тематичні та функційні особливості аналізованих текстів.

Методи

Під час підготовки публікації застосовано загальнонаукові та питомо фольклористичні методи досліджень, зокрема метод системного аналізу, компаративний, історико-генетичний та історико-хронологічний. Аналіз текстів колядок здійснено з урахуванням принципів усності, повторюваності та трансмісійності фольклору.

Результати

КОЛЯДКИ-ПАРОДІЇ

У соціальній мережі "Twitter" у грудні 2022 р. ми уважили текст: "Радуйся, ой радуйся, земле. Світлом ДТЕК поділівся" (Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. у соціальній мережі "Instagram"). Це пародія на популярну колядку "Добрий вечір тобі, пане господарю". Водночас перший рядок рефрену не змінний, другий актуалізується відповідно до реалій сьогодення. Крім цього, ми зосередили свою увагу на ще одному варіанті: "Добрий вечір тобі, пане господарю! Заряджається, ой радій, земле! Телефончик мій зарядився!" (Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. у соціальній мережі "Instagram"). Тобто, можемо говорити про прирошення новітніх воєнних смислів. Олена Пчілка зазначала, що в колядках-пародіях зазвичай відсутні різдвяні сюжети. Однак їх не можна назвати профанацією серйозних колядок, гумор у таких текстах безневинний. Дослідниця також стверджувала, що пародії ніколи не виконуються разом із серйозними колядками, десь у чужих людей, при обході з колядою. Їх виконують удома (до речі, не лише на Різдво, а коли доведеться) як дитячий або ж домашній жарт. Справді, колядки-пародії 2022 р. "не вийшли" за межі соціальних мереж. Нам не вдалося зафіксувати жодного випадку, коли би колядники при

обходах виконували такі колядки. На думку Олени Пчілки, створити такий текст може кожен, хто пам'ятає мотив колядки та хоче спробувати свої сили в гумористичній творчості (Пчілка, 1903, с. 373).

ДИТЯЧІ КОЛЯДКИ

Хлопчик-колядничок

"Я маленький хлопчик"

Узимку 2022–2023 рр. актуалізації набула колядка "Я маленький хлопчик". В. Гнатюк такий тип колядок відносить до дитячих (мотив: *хлопчина забавляє Христа*). Схожу класифікацію наводить В. Сокіл (хлопчик-колядничок (посипальник)). Однак в умовах воєнного часу такі колядки виникають у дорослому середовищі з урахуванням позатекстової реальності. Інакше кажучи, тексти модифікуються відповідно до контексту подій, а отже, генеруються нові смисли. Так, у 2005 р. львівська фольклористка О. Харчишин, досліджуючи вертепну драму періоду Помарнчевої революції, фіксувала колядку:

*Я маленький хлопчик,
Виліз на стовпчик.
Яйце кидаю –
Гада вбиваю*

(Харчишин, 2005, с. 68).

Під час Революції гідності (2014) ми записали колядку:

*Я маленький хлопчик,
Виліз на стовпчик.
В "ригі" не купляю –
Христос ся рождає.*

Аналізуючи їх, зауважуємо, що поряд із традиційним для колядок мотивом прославляння Христа з'являється мотив дегуманізації ворога. Текст першої колядки є алюзією на "яйцевий" замах на кандидата у президенти України 2004 р. В. Януковича. У тексті 2014 р. присутній узагальнений образ ідеологічного ворога – "риги" (усічена форма лексеми "регіонали").

Осінь–зима 2022–2023 рр. стали нелегким випробуванням для енергетичної системи України й кожного українця зокрема. Через систематичні ракетні атаки росіян було зруйновано чимало об'єктів енергетичної інфраструктури. Ворог прагнув занурити українців у п'ятому та страх, натомість ще більше згуртував їх, ферментуючи процес генерації світла української душі. У дихотомії "світло / темрява" перемогло світло, що відображено і у фольклорних текстах, які поширювалися в соціальних мережах і помічені нами й іншими фольклористами.

*Маленький хлопчик
Виліз на стовпчик.
Старлінк¹ підключаю,
Христа прославляю*

(Зафіксовано Закальською Яриною 01 грудня 2022 р. у соціальній мережі "Twitter" <https://twitter.com/cgtr/status/1598340653179707394>)

*Маленький хлопчик
Виліз на стовпчик.
Старлінк підключаю,
Хаймерс² прославляю*

(Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. у соціальній мережі "Facebook")

Зіставляючи ці два варіанти, зауважуємо в одному з них повну відсутність релігійного сюжету, попри збереження формульності. Відключення світла спричинило зникнення Інтернету, тобто позбавляло українців можливості працювати, комунікувати тощо. Тому, відповідно, і "колядник", вилізши на стовпчик, підключає Starlink,

подарований Україні і. Маском після повномасштабного вторгнення росії на територію України. Хаймерси – високоточна й високоефективна американська зброя, яка після тривалих перемовин була надана урядом США українським військовим.

У збірці "Українські колядки і щедрівки" (2022) В. Сокіл подає текст

*Коляд-коляд-колядочка,
Я у батька одна дочка.
Мене не питайте,
Копійочку дайте...*

Відома всім щедрівка "Щедрик" розпочинається зі слів: "Щедрик-щедрик-щедрівочка, Прилетіла ластівочка...". "Колективний" автор, використовуючи ці структури, створює взимку 2022 р. новий текст, який нічого спільного з різдвяною колядницькою тематикою не має:

*Старлінк-старлінк-старліночка,
Зарядилась мобілочка*

(Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. у соціальній мережі "Instagram" <https://www.instagram.com/p/CnHjormMnsp/?next=%2Flinguagemdocorpo0%2Ffeed%2F&ref=9gag>)

Зауважуємо використання типових для таких текстів зменшено-пестливих суфіксів (-очк-):

колядочка → щедрівочка → старліночка;
дочка → ластівочка → мобілочка.

Ми суголосні зі С. Пилипчуком, який стверджує, що колядки – це той жанр, що має стійкий імунітет до кардинальних змін (Пилипчук, 2010, с. 130). Однак не можемо заперечити їхній високий модифікаційний потенціал. Наприклад, узимку 2022–2023 рр. колядка "Коляд-коляд-колядниця..." також прирощується воєнними смислами. С. Кириченко, адміністратор сайту "Цифровий архів фольклору Слобожанщини та Полтавщини", у коментарі нам зазначав, що традиційний варіант цієї колядки (<https://www.folklore.kh.ua/site/track?id=296&fbclid=IwAR0ftWRS2DyP4duirDfhGT0B6KfiHc5PDpnOLOU959DhIdoSHAkeMw96ToU>) цього року прослухала рекордна кількість людей. Припускаємо, що це також вплинуло на те, що колядка видозмінилася й отримала нові варіанти. Це ще раз підтверджує той факт, що ті колядки, які постають у наш час, ми можемо вважати фольклорними текстами, адже варіантність – одна з головних ознак фольклору. Проаналізуємо декілька сучасних варіантів, які нам вдалося зафіксувати у 2022–2023 рр.

**Коляд, коляд, колядниця
Колядка в дядька:**

Інваріант	Варіант 2022–2023 рр.
<i>Коляд, коляд, колядниця, Добра з медом паляниця, А без меду не така, – Давай, дядьку, п'ятака. (Коновалова, Лук'янець)</i>	<i>1) Коляд, коляд, колядниця, Добра з медом паляниця, А без меду не така, – Дай, дядьку, кіловат. 2) Коляд, коляд, колядниця, Вдавить орка паляниця, Дядьку, дайте п'ятака, Щоб здолати чужака (Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. на сайті https://society.novyny.live/koliad-koliad-koliadnitsia-vdavit-orka-palianitsia-naikrashchi-suchasni-koliadki-skladeni-ukrayintsiami-zachas-viini-70897.html)</i>

¹ Старлінк – це глобальна супутникова система, призначена для доступу до інтернету у важкодоступних куточках Землі.

² Хаймерс – це високоточна реактивна система залпового вогню, призначена для ураження районів зосередження артилерійських систем, засобів ППО і вогневої підтримки, вантажного транспорту, бойових машин і бронетранспортерів, а також для надання вогневої підтримки своїм підрозділам і засобам підтримки.

У першому варіанті змінюється лише останній рядок строфи, якщо порівняти з інваріантом. Замість грошей колядник просить отримати в нагороду кіловат, що в умовах електродефіциту є набагато важливішим. І. Клименко зазначає, що тексти колядок такого типу залежать від часу їхнього виникнення: у радянські часи могли казати: "А п'ятак не важний – Дайте руб бумажний". З початком обігу гривні вірш став не актуальний. Інколи колядники починають креативити, додають щось цікавіше і смішніше: "А за цю колядку дайте шоколадку", "В п'ятаку – дві дірочки, дайте ще й горілочки" (Нечитайло, 2022).

У другому варіанті "Коляд, коляд, колядниця, Вдавить орка паляниця. Дядьку, дайте п'ятака, Щоб здолати чужака" також фіксуємо прирощення новітніх смислів: звучить передбачення для ворога: "вдавить орка паляниця". Отже, зазначена колядка виконує магічну функцію. Інших сенсів набуває і лексема "паляниця", яка перестає бути символом достатку, а стає символом покарання для ворога. Нагадаємо, що з початком повномасштабного вторгнення росії на територію України шиболет "паляниця" став тестом на українськість, інакше кажучи, ідентифікаційним маркером "свій / чужий". У винагороду за коляду колядник просить грошей, щоби здолати ворога ("чужака"). Справді, нині часто українські діти й молодь наколядовані гроші віддають бійцям або ж волонтерам на потреби українського війська.

Колядники в тітки:

*Коляд, коляд, колядниця,
Ми прийшли до вас погріться.
Ми без світла не підем,
Дайте, тітко, на модем*

(Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. у соціальній мережі "Facebook" <https://www.facebook.com/uaidbg/posts/181568051172742/>)

Оскільки традиційно колядування відбувається в зимовий період, мотив "померзли колядники" ("колядникам зимно" – за В. Гнатюком) є характерним для багатьох дитячих колядок: "короткі свитки, померзли литки...". У зазначеній вище колядці колядники також прийшли "погріться" до господарів, однак тут мається на увазі ще й те, що відсутність світла часто корелювала з відсутністю тепла в домівках. Замість звичного "п'ятака" за винагороду просять грошей "на модем".

Колядники в господарів

*Коляд, коляд, колядниця,
Дайте трохи зарядиця*

(Зафіксовано Закальською Яриною 01 грудня 2022 р. у соціальній мережі "Twitter" <https://twitter.com/Tylerruto/status/1598231744687517697>)

*Коляд, коляд, колядниця,
Дайте трохи зарядиться.
А зарядка не така,
Дайте перехідника*

(Зафіксовано Закальською Яриною 01 грудня 2022 р. у соціальній мережі "Twitter" <https://twitter.com/cgtr/status/1598340645952913408>)

*Коляд, коляд, колядниця,
Дайте трохи зарядиця.
Або дайте павербанк
І грошей ще чемодан.
Я ракету їм куплю
І відправлю на русню*

(Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. у "Telegram" каналі https://uk.telegram-store.com/catalog/channels/doroslyi_humor/1287)

Усі три варіанти, наведені вище, мають традиційний зачин: "Коляд, коляд, колядниця", далі колядник відповідно до позатекстових побутових реалій просить господарів виконати найважливіше на той момент бажання –

зарядити його технічні пристрої для можливості комунікування із зовнішнім світом. У першому варіанті строфа складається лише з 2 рядків, у другому – модифікація відбувається лише на текстовому рівні, ритмомелодика зберігається. У третьому варіанті колядник просить грошову винагороду, щоби знищити ворога: "Я ракету їм куплю і відправлю на русню".

Отже, можемо зробити висновок, що мотив знищити ворога є типовим для календарно-обрядових текстів 2022–2023 рр. Водночас образ ворога може бути як одиничним (орк, чужак), так і збірним (русня).

Коляд, коляд, колядин:

Інваріант	Варіант 2022–2023 рр.
<i>Коляд, коляд, колядин, А я в батька один. Коротенький кожушок, Дай, дядьку, періжок (Сокіл, 2022)</i>	1) <i>Коляд, коляд, колядин, В батька орка мінус один</i> (Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. у соціальній мережі "Instagram" https://www.instagram.com/p/CnHjormMnsp/?next=%2Flinguagemdocorpo0%2Ffeed%2F&ref=9gag) 2) <i>Коляд, коляд, колядин, В батька орка мінус син</i> (Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. на сайті https://society.novyny.live/koliad-koliad-koliadnitsia-vdavit-orka-palianitsia-naikrashchi-suchasni-koliadki-skladeni-ukrayintsiami-za-chas-viini-70897.html)

Варіанти колядки "Коляд, коляд, колядин", що постають у 2022–2023 рр., попри збереження формульності, зазнають усічення (2-рядкові строфи). Окрім цього, відбувається прирощення новітніх смислів. Зазвичай колядники сповідають радісну новину – народження нового життя, Христа. Узимку 2022–2023 рр. колядник також приносить радісну новину господарям – на одного ворога стало менше ("в батька орка мінус син", "в батька орка мінус один"). В аналізованих варіантах нашого часу відсутнє звичне прохання про винагороду за коляду.

Цікавим, на наш погляд, є ще один варіант колядки "Колядин, колядин", у якому гіперболізується головнокомандувач ЗСУ Валерій Залужний: "Павербанк цей ваш потужний, прямо сильний, як Залужний" (Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. на сайті <https://society.novyny.live/koliad-koliad-koliadnitsia-vdavit-orka-palianitsia-naikrashchi-suchasni-koliadki-skladeni-ukrayintsiami-za-chas-viini-70897.html>). Принагідно зауважимо, що образ провідника є загалом характерним для фольклору спротиву. У фольклорі періоду повномасштабної російсько-української війни таким постає В. Залужний. О. Харчишин зазначає, що в традиційному фольклорі народних месників звикло наділяти рисами супергероїв (Харчишин, 2022, с. 244). У варіанті колядки 2022 р. павербанк прирівнюється до потужності В. Залужного.

В. Гнатюк серед дитячих колядок виокремлює мотив "колядка за паляницю" (Гнатюк, 1914, с. 357). У період повномасштабного російського вторгнення на першому місці постає "колядка за донат на ЗСУ", що, відповідно, і відображено в новітніх текстах:

*Ми співаєм коляду
За донат на ЗСУ.
Ой весела коляда –
Буде всій русні п..да*

(Зафіксовано Закальською Яриною 07 січня 2023 р. у соціальній мережі "Facebook")

У цьому жартівливому тексті, який поширювався в Інтернет-мережі взимку 2022–2023 рр., фіксуємо

обсценну лексику. Наголосимо на тому, що вживання лайливих слів у фольклорних жанрах, зокрема колядках, не є новацією нашого часу. Наприклад, такі тексти фіксували В. Гнатюк, І. Франко. На вже згаданому нами сайті "Цифровий архів фольклору Слобожанщини та Полтавщини" знаходимо текст, записаний фольклористкою Г. Лук'янець у 2008 р.:

*Колядую-колядую,
Я не п'ю і не б'ядую.
Не дасте колядувать –
Буду п'ить і б'ядувать* (Коновалова, Лук'янець).

Однак присутність ненормативної лексики в колядках є, радше, винятком, ніж загальнопоширеним явищем.

Загалом в останнє десятиліття Інтернет став потужним транслятором фольклорних текстів, зокрема колядок. Підтвердженням цьому стала "міграція" текстів колядок з однієї соціальної мережі в іншу. Наприклад, із мереж Твіттера у Фейсбук, із Фейсбуку в Інстаграм чи навпаки. Велику роль у поширенні текстів колядок, які аналізуємо, відіграла соціальна мережа "ТікТок", основна аудиторія якої представлена дітьми та підлітками. Маємо яскравий приклад опосередкованої трансмісії. Засвоївши такі тексти завдяки ТікТоку, молодь виконувала їх у колядницьких обходах (Барамба, 2023). Відтак, простежуємо цікавий феномен: створені в середовищі дорослих сучасні тексти є близькими до дитячих колядок, зафіксованими дослідниками ще два століття тому та збереженими в колективній пам'яті. Завдяки соціальним мережам вони знову поширюються дітьми.

У зв'язку з переходом української церкви на новоюліанський календар у 2023 р. українці святкували Різдво двічі. Процес створення колядок у грудні 2023 р. сповільнився, якщо порівняти із січнем 2023. Тексти, які вдалося зафіксувати, присвячені здебільшого актуальному питанню волонтерських зборів на потреби українських бійців.

Дискусія і висновки

Проаналізований матеріал дав змогу пересвідчитися в тому, що сучасні колядки, поширювані в соціальних мережах упродовж зими 2022–2023 рр., базуються на традиційних текстах, які записували фольклористи в XIX–XX ст. Водночас, вони зберігають формульність, однак наповнюються новітніми фольклорними смислами. Виокремлено дві групи досліджуваних колядок: колядки-пародії та так звані дитячі колядки з різними мотивами (хлопчик-колядничок; колядники в тітки; колядники в господарів; колядин-колядин; коляд-коляд-колядниця). Потверджено, що аналізовані тексти збереглися завдяки передачі з покоління в покоління. Тобто через вертикальну трансмісію. Важливу роль у сучасних умовах відіграє опосередкована трансмісія. Жартівливі елементи колядок аналізованого періоду трансформують емоції страху й розгубленості, які мимоволі виникають у критичних ситуаціях, в емоцію протистояння та спротиву.

Вважаємо також за необхідне підкреслити те, що проаналізовані нами тексти віддзеркалюють емоції різного регістру: і негативні, і позитивні, та виконують різні функції, найважливішими з яких є інформативна, творчовиражальна, функція документування подій і, насамперед, психотерапевтична.

Фольклор воєнного часу – всезагальне рефлексування над деструкцією звичного буття, з одного боку, а з іншого, діалектично протилежного, це своєрідний суспільний катарсис.

Внесок авторів: Ярина Закальська – збір і фіксація фактичного матеріалу, оригінальна чернетка; Олена Івановська – /концептуалізація, методологія, підбір літератури, перегляд і редагування.

Подяки, джерела фінансування. Авторки висловлюють вдячність за можливість проведення дослідження Університету Джорджа Вашингтона (George Washington University, Petrach Program on Ukraine).

Список використаних джерел

- Барамба, І. (2023, 07 січня). *Такий ось славний колядничок завітає*. [Долучено відео]. [Оновлення статусу]. Facebook. <https://www.facebook.com/profile/100009457711675/search?q=%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%BE%D0%BA>
- Василишин, М. (2023, 06 січня). "Коляд, коляд, колядниця, вдавить орка паляниця!": найкращі сучасні колядки, складені українцями за час війни. Взято 07 січня 2023 року з Сучасні українські колядки: про що співають українці цього Різдва. Новини.live (novyny.live)
- Гнатюк, В. (1914). *Колядки і щедрівки*. У *Етнографічний збірник*. Т. XXXVI. Накладом Наукового товариства імені Шевченка.
- Головацький, Я. (1878). *Народні пісні Галицької та Угорської Русі. Частина 2. Обрядові пісні*. Видання Імператорського товариства історії та старожитностей російських при Московському університеті.
- Головацький, Я. (1878). *Народні пісні Галицької та Угорської Русі. Частина 3. Різничання та доповнення. Відділ 2. Обрядові пісні*. Видання Імператорського товариства історії та старожитностей російських при Московському університеті.
- Івановська, О. (2023). Фольклорний ресурс національної культури як ідеологічна платформа прямого зв'язу українців у війні. *Вісник Київського університету. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика*, 34(2), 54–58. <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2023.34.10>
- "Коляд, коляд, колядниця, дайте трохи зарядиться": як війна вплинула на українські колядки. Взято 07 січня 2023 року з "Коляд, коляд, колядниця, дайте трохи зарядиться": як війна вплинула на українські колядки. Вінниця.інфо (vinnitsa.info)
- Коновалова, С., & Лук'янець, Г. Цифровий архів фольклору Слобожанщини та Полтавщини. <https://folklore.kh.ua/>
- Лук'янець, Г. (2022, 13 грудня). *Продовжуємо готуватися до Різдва наших свят і розкажемо на цей раз про дитячі колядки*. [Долучено фотографії]. [Оновлення статусу]. Facebook. <https://www.facebook.com/profile/100003445948293/search?q=%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%8F%D1%87%D1%96%20%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D0%BA%D0%B8>
- Музиченко, Я. (2021, 06 січня). *Дзвінок у двері. "Ми щедрувати прийшли!" Кажу, сьогодні Святий вечір, колядують, але ж не зранку, а після святого вечіри*. [Оновлення статусу]. Facebook. <https://www.facebook.com/yaroslavam/posts/pfbid0kcVA4Q3v551DD1sK3wRrRD5qT7ySghqP37yNp5pNFuW3y8pPWea3R36bqt3mpVI>
- Нечитайло, П. (Ведучий). (2022, 10 січня). "Давайте, дядьку, п'ятака" та колядки київських під'їздів (Епізод № 4). [Випуск аудіоподкасту]. У *Історичні пісні про Різдво*. Локальна історія. Українські історичні пісні про Різдво – подкасти онлайн (nv.ua)
- Патриляк, І. (2022, 29 квітня). Війна росії проти України є екзистенційною, буттєвою. <https://armyinform.com.ua/2022/04/29/vijna-rosiyi-proty-ukrayiny-ye-ekzistenciynoyu-buttyevoyu-ivan-patrylyak/>
- Пилипчук, С. (2010). Жанр колядки у науковій рецепції Івана Франка. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 51, 129–138.
- Пчилка, Олена (1903). Українские колядки (текст вольнянский). *Киевская старина. Ежемесячный исторический журнал*, LXXXL, (июнь), 347–394.
- Сокіл, В. (2022). *Українські колядки і щедрівки. Зібрав та впорядкував Василь Сокіл*. Інститут народознавства НАН України.
- Фуголь, М. (2023). *Буде тобі враже, як Залужний скаже. Колекція українського народного гумору сучасної воєнної доби*. Астрей.
- Харчишин, О. (2022). "Батько наш – Бандера": передумови виникнення та феномен популярності пісні. *Народознавчі зошити*, 1(163), 243–251. <https://doi.org/10.15407/nz2022.01.243>
- Харчишин, О. (2005). Вертепна драма в сучасному студентському середовищі. *Народна творчість та етнографія*, 6, 65–71.
- Чубинский, П. (1872). *Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-русский край*. (Томь третій: Народный дневникъ (обычаи и обряды, приуроченные к временам года). Императорское русское географическое общество.
- Dundes, A. (1969). The Devolutionary Premise in Folklore Theory. *Journal of Folklore Institute*, 6(1), 164–176.
- Glassie, H. (1995). Tradition. *The Journal of American Folklore*, 8, 395–412.
- References**
- Baramba, I. (2023, 07 January). *Such a glorious caroler came to us*. [Video Attached]. [Status Update]. Facebook [in Ukrainian]. <https://www.facebook.com/profile/100009457711675/search?q=%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%BE%D0%BA>
- Chubinsky, P. (1872). *Works of an ethnographic-statistical expedition to the Western Russian region*. (Volume three: People's diary (customs and rituals dedicated to the seasons). Imperial Russian Geographical Society [in Russian].
- Dundes, A. (1969). The Devolutionary Premise in Folklore Theory. *Journal of Folklore Institute*, 6(1), 164–176.
- Fuhol, M. (2023). *You will be impressed, as Zaluzhnyi will say. A collection of Ukrainian folk humor of the modern wartime period*. Astraiia [in Ukrainian].

Glassie, H. (1995). Tradition. *The Journal of American Folklore*, 8, 430, 395–412.

Hnatiuk, V. (1914). *Carols [koliadky] i shchedrivky*. In *Ethnographic collection*. Volume XXXVI. Nakladom Naukovoho tovarystva imeny Shevchenka [in Ukrainian].

Holovatskyi, Ya. (1878). *Folk songs of Galician and Hungarian Rus. Part 2. Ritual songs*. Vydannia Imperatorskoho tovarystva istorii ta starozhytnosti rosiiskykh pry Moskovskomu universyteti [in Ukrainian].

Holovatskyi, Ya. (1878). *Folk songs of Galician and Hungarian Rus. Part 3. Different readings and additions. Department 2. Ritual songs*. Vydannia Imperatorskoho tovarystva istorii ta starozhytnosti rosiiskykh pry Moskovskomu universyteti [in Ukrainian].

Ivanovska, O. (2023). Folklore resource of national culture as an ideological platform of Ukrainians' straight standing in the war. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Literary studies. Linguistics. Folklore Studies*, 34(2), 54–58 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2023.34.10>

Kharchyshyn, O. (2022). "Our father is Bandera": prerequisites for the origin and phenomena of popularity of the song. *The Ethnology Notebooks*, 1(163), 243–251 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/nz2022.01.243>

Kharchyshyn, O. (2005). Vertep drama in a modern student environment. *Folk art and ethnography*, 6, 65–71 [in Ukrainian].

"Koliad, koliad, koliadnytsia, daite trokhy zariadytsia": yak viina vplynula na ukraiynski koliadky. Retrieved January 7, 2023 from "Koliad, koliad, koliadnytsia, daite trokhy zariadytsia": how the war affected Ukrainian carols [Vinnitsia.info (vinnitsa.info) [in Ukrainian].

Kononova, S., & Lukianets, H. Digital archive of folklore of Slobozhanshchyna and Poltava region. <https://folklore.kh.ua/> [in Ukrainian].

Lukianets, H. (2022, 13 December). *We continue to prepare for the Christmas holidays and this time we will talk about children's carols*. [Photo Attached]. [Status Update]. Facebook [in Ukrainian]. <https://www.facebook.com>

/profile/100003445948293/search/?q=%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%8F%D1%87%D1%96%20%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D0%BA%D0%B8

Muzychenko, Ya. (2021, 06 January). *Door bell. "We came to sing "shchedrivky" I say them that today is the Holy Supper, and people sing carols (koliadky), but not in the morning, but after the Holy Supper*. [Status Update]. Facebook [in Ukrainian]. <https://www.facebook.com/yaroslavam/posts/pfbid0kcVA4Q3v551DD1sK3wRkRD5qT7ySqhqP37yNp5pNFuW3y8pjPWea3R36bqt3rnpVI>

Nechytailo, P. (Announcer). (2022, January 10). "Give me a fiver, uncle" and carols of Kyiv porches (Episode № 4) [Audio podcast release]. In *Historical songs about Christmas*. Local history. Ukrainian historical songs about Christmas – podcasts online (nv.ua) [in Ukrainian].

Patryliak, I. (2022, April 29). Russia's war against Ukraine is existential, essential [in Ukrainian]. <https://armyinform.com.ua/2022/04/29/vijna-rosiyi-proty-ukrayiny-ye-ekzistencijnyu-buttyevoyu-ivan-patrylyak/>

Pylypchuk, S. (2010). Genre of carols in the scientific reception of Ivan Franko. *Bulletin of Lviv University. Philological series*, 51, 129–138 [in Ukrainian].

Pchylka, Olena (1903). Ukrainian carols (Volyn text). *Kievskaja starina [Kievan antiquity]. Monthly historical magazine, LXXXL, (June), 347–394* [in Ukrainian].

Sokol, V. (Compiler). (2022). Ukrainian carols [koliadky] and shchedrivky. Collected and arranged by Vasyly Sokil. Institute of Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian].

Vasylyshyn, M. (2023, 06 January). "Koliad, koliad, koliadnytsia, vdavyt orka palianytsia!": the best modern carols composed by Ukrainians during the war. Retrieved January 7, 2023 from Modern Ukrainian carols: what Ukrainians are singing about this Christmas. News.live (novyry.live) [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 24.01.24

Прорецензовано / Revised: 03.02.24

Схвалено до друку / Accepted: 01.03.24

Yaryna ZAKALSKA, PhD (Philol.)

ORCID ID: 0000-0002-6533-8016

e-mail: yaryna.zakalska@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Olena IVANOVSKA, DSc (Philol.), Prof.

ORCID ID: 0000-0001-7102-8850

e-mail: o.ivanovska@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

UKRAINIAN CAROLS OF THE INTERNET SEGMENT 2022–2023: TRANSMISSION OF TRADITIONAL MEANINGS

Background. Investigated here are the carols that appear in the Internet segment in December 2022 – January 2023 during the full-scale russian-Ukrainian war as a reaction to massive russian missile attacks on the territory of Ukraine. It is noted that the appearance of such texts at the same time caused a discussion among users of social networks, about whether these carols have something in common with "traditional" carols, which were the focus of attention of Ukrainian scientists, in particular: P. Chubynskyi, V. Hnatiuk, I. Franko, F. Kolessa, M. Drahomanov and others. By the way, the problem of belonging of texts that are distributed in social networks to folklore is discussive among the professional community. The issue of fixing such texts is also very actual. The authors agree with the opinion of V. Hnatiuk, expressed in the article "War and Folk Poetry", about the necessity to pay close attention to the folk creativity caused by the war, and to record the texts that appeared during the war.

Accordingly, the aim of the article is to analyze the texts of Christmas carols distributed in social networks in the winter of 2022–2023, to reveal the degree of their folklore character, to compare them with the texts of calendar-ritual texts recorded by Ya. Holovatskyi, V. Hnatiuk, I. Franko, P. Chubynskyi, Olena Pchilka or taken from the Digital Archive of Folklore of Slobozhanshchyna and Poltavashchyna (<https://www.folklore.kh.ua/>), and to observe their common and distinctive features. The object of this article are the texts recorded by the authors in social networks "Facebook", "Telegram", "Twitter", "Instagram" during December 2022 – January 2023. The subject of the research is the genre, thematic and functional features of the analyzed texts.

Methods. In preparing this publication, general scientific and specifically folkloristic research methods were used, in particular, the method of systematic analysis, comparative, historical-genetic, and historical-chronological.

Results. Therefore, two groups of studied carols are distinguished: parody carols (on the popular motif "Good evening to you, Mr. Master") and so-called children's carols, which in wartime conditions arise in an adult environment taking into account extratextual reality.

Conclusions. It is shown that the researched carols are based on ancient texts, at the same time they retain their formula, but they are supplemented with new folklore meanings. It is emphasized that such texts perform various functions, the most important of which are informative, creative-expressive, ethno-unifying, the function of documenting events and, above all, psychotherapeutic. Attention is also drawn to two types of transmission: vertical and indirect.

Keywords: russian-Ukrainian war, carol, tradition, modification, generation of meanings, Internet, transmission.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.